

Zálesí

Čtvrtletník pro kulturu, sport,
historii a společenský život

ročník 63, jaro 2026, zdarma

(HUMPOLECKÉ)
VELIKONOCE

BŘEZEN:
MĚSÍC ČTENÁŘŮ

800 LET
OD PRVNÍ ZMÍNKY

VÝROČÍ NAROZENÍ
JÍŘÍHO RYCHETSKÉHO

SOUTĚŽNÍ OSMISMĚRKA

TÉMA NA JARO 3

(Humpolecké) Velikonoce

KULTURA ŽIJE

Národopisná expozice se uchází o Zlatou jeřabinu 5

Kulturní lahůdky 7

Z KNIHOVNY

Zima v knihovně 8

Březen – měsíc čtenářů 9

Z MUZEA 10

800 LET OD PRVNÍ ZMÍNKY 11

Branišov

HISTORIE ZNÁMÁ I NEZNÁMÁ 13

František Skorkovský: Studentský

vůdce popravený nacisty

OSOBNOSTI 15

Jiří Rychetský

POVÍDKA PRO ZÁLESÍ 16

Anežka Fikarová: Opatrně jsem otevřela dveře a...

PŘÍRODOVĚDNÉ BĚDÁNÍČKO 17

Když jaro probouzí naše smysly

TIP NA VÝLET 18

Do Kamenice u Humpolce a zpět

HRAJEME SI 20

S osmisměrkou na výlet

ZÁLESÍ – humpolecký zpravodaj pro kulturu, sport, historii a společenský život, ročník 62, vydalo Městské kulturní a informační středisko v Humpolci, Havlíčkovo náměstí 91 / redaktorka: Aneta Slavíková / redakční rada: Vendula Marešová, Ludmila Trnková, Dagmar Kluchová a Zdeněk Škrabánek / sazba: Michal Novák / grafické zpracování: studio Svéráz / titulní foto: Zuzana Rodová / e-mail: zalesi@infohumpolec.cz, jarní číslo čtvrtletníku Zálesí vychází v březnu 2026.

Uzávěrka letního čísla je 30. dubna 2026. Nevyžádané rukopisy se nevracejí, za obsahovou správnost příspěvků zodpovídají autoři a za uskutečnění plánovaných programů pořadatelé. Názory v uváděných příspěvcích se nemusí shodovat s názory redakce. Zálesí vychází jednou za čtvrt roku jako příloha Radničních listů města Humpolce.

Humpolecké Velikonoce: Tradice, setkání a oslava jara

Jaro je obdobím, kdy se vše probouzí, příroda kolem pomalu rozkvétá a přináší novou energii. S jarem přichází také Velikonoce – svátky, které zasahují hluboko do našich tradic, rodinného života i společenských setkání. A ani v letošním roce nebudou v Humpolci na Bílou sobotu chybět Humpolecké Velikonoce.

Velikonoce jsou nejvýznamnějším křesťanským svátkem, který připomíná zmrtvýchvstání Ježíše Krista. Podle kalendáře připadá Velikonoční neděle na první neděli po jarní rovnodennosti a prvním jarním úplňku. S ní souvisí celý týdenní cyklus od Květné neděle přes Zelený čtvrtek a Bílou sobotu až po vlastní sváteční neděli. Tato doba je v křesťanské tradici spojena s hlubokým duchovním významem obnovy života.

Květná neděle je prvním dnem takzvaného pašijového, či svatého, týdne. Jeho nejvýznamnější část se nazývá třidení, začíná večer na Zelený čtvrtek a končí o Velikonoční neděli. Právě ta je nejvýznamnějším křesťanským svátkem, protože připomíná zmrtvýchvstání Ježíše Krista. Začíná s ní období

osmi dnů zvané jako Velikonoční oktáv, kdy si věřící připomínají význam Kristova vzkříšení a jeho vítězství nad smrtí.

Po Květné neděli následuje Modré pondělí, které se tak nazývá zřejmě proto, že se kostely zdobí modrou nebo fialovou barvou. Na Šedivé úterý pokračoval úklid domácnosti: ze stavení se měly vymetat pavučiny a prach z koutů. Sazometná středa zase připomíná, že se v tento den vymetaly saze z komína, čímž byly vyháněny zlé síly, které mohly v příbytku škodit. Někdy se středa nazývá také jako Škaredá, a to podle toho, že se právě tehdy Jidáš Iškariotský škaredil na Krista, když ho zrazoval za třicet stříbrných. Podle pověry se v tento den nemají lidé mračit, jinak se budou chmuřit i po všechny další středy v roce.

Po večerní mši na Zelený čtvrtek zase utichaly až do Bílé soboty zvony, které odlétaly do Říma, a jejich funkci převzaly řehtačky a klapačky, s nimiž se chodilo ráno, v poledne a večer. Řídily tak denní cyklus a zároveň měly chránit před zlými silami. Tento den připomíná Ježíšovu poslední večeři. Velký pátek je dnem smutku, neboť Ježíš Kristus zemřel. Jde o jeden z nejpřísnějších postních dnů. V lidové víře se zase vyzdvihuje

jeho magická léčivá moc. Bílou sobotou končí postní doba. V sobotu večer začíná Velikonoční vigilie, tedy Velká noc, Noc nocí, kdy se oslavuje Ježíšovo vzkříšení a světlo. Opět se rozeznívají kostelní zvony.

O Božím hodu velikonočním, tedy na Velikonoční neděli, se slaví Ježíšovo vítězství nad smrtí, a to i po dalších osm dnů – začíná Velikonoční oktáv. Končí půst, lidé opět jedí maso. Přichází den veselí, konají se taneční zábavy a hody, děvčata barví vajíčka a hospodyňky by neměly uklízet. Velikonoční pondělí nemá z liturgického hlediska zvláštní význam, ale z pohledu lidových tradic je nejvýznamnějším dnem Velikonoce. Přijde na řadu pomlázka, kdy muži vyráží šlehat ženy, aby byly zdravé, veselé a pilné. První koledník, který navštívil domácnost, byl nositelem štěstí. Mřskačky předávaly pozitivní síly a zároveň vstřebávaly ty zlé, proto se po koledě důtky ničily. Koleda měla i společenský význam, jelikož se o pomlázce často konaly námluvy.

Vedle náboženského rozměru tak mají Velikonoce silný lidový charakter plný zvyků, symbolů a obyčejů – od pletení pomlázek přes barvení vajíček až po speciální jarní pečivo. Tyto tradice bývaly po staletí součástí každodenního života našich předků, často právě s hlubokým významem plodnosti a nového začátku.

V našich končinách se lidová velikonoční tradice nejčastěji váže k pomlázce a obchůzce s ní, barveným vajíčkům, beránkovi na stole či velikonoční výzdobě domácností. Pomlázka, spletená z čerstvých proutků vrbových nebo březových, měla symbolizovat svěžest, zdraví a novou životní sílu. Dnes tyto zvyky v mnoha rodinách žijí jako příležitost ke společnému setkání generací – děti s dospělými se společně dívají, učí se pletení i barvení a rodiny sdílejí chvíle, na které se těší celý rok.

Tradiční rituály však nejsou statické, proměňují se s časem i společenskými změnami. Některé rodiny dávají větší důraz na společné tvoření, jiné si užívají čas strávený venku v přírodě nebo s přáteli.

Humpolecké Velikonoce 2026

A také letos se Humpolečtí mohou na Bílou sobotu, kdy se tradičně pletly pomlázky, barvila se vajíčka nebo se pekly mazance a beránek, těšit na Humpolecké Velikonoce. Čeká je například hudební vystoupení kapely Staropražští Pardálové, vystoupení humpoleckého folklórního souboru Hrdlička, velikonoční jarmark, soutěž o nejlepšího velikonočního beránka, velikonoční bojovka nebo divadelní představení pro děti s názvem Veselé Velikonoce. Takže v sobotu 4. dubna od 13.30 do 17 hodin u Mikáda.

Aneta Slavíková

Národopisná expozice se uchází o ocenění Zlatá jeřabina

Nová národopisná expozice Muzea dr. Aleše Hrdličky v Humpolci byla nominována na cenu Zlatá jeřabina 2025, a to v kategorii Kulturní aktivita. O prestižní ocenění se uchází celkem 20 projektů z celého kraje. Ty, které se umístí na prvních třech místech, budou odměněny oceněním v podobě jeřabiny a finančním darem ve výši 50, 30 a 15 tisíc korun. Slavnostní vyhlášení 22. ročníku ankety Zlatá jeřabina za účasti výherců je naplánováno na pondělí 25. května v areálu kláštera Želiv.

Hlasování

Hlasování veřejnosti v anketě Zlatá jeřabina – Cena Kraje Vysočina za kulturní počin roku 2025 probíhá elektronicky na webových stránkách Kraje Vysočina od 1. března do 31. března 2026.

Všechny soutěžní kulturní počiny v kategoriích Kulturní aktivita a Péče o kulturní dědictví jsou krátce představeny anotací a fotografiemi zobrazujícími atmosféru akcí či stav památek před a po jejich obnově. Svůj hlas můžete z jedné e-mailové adresy poslat jen jedné akci v každé kategorii. K úspěšnému hlasování je nutné vyplnit elektronický formulář a opsat číselný kód. Do e-mailové schránky, kterou uvedete ve formuláři, vám bude zaslána informační zpráva a na základě jejího potvrzení dojde k započítání vašeho hlasu do ankety. Někdy se stává, že informační e-mail padá do spamů, proto si, prosím, zkontrolujte i tuto složku, bez potvrzení váš hlas nebude do hlasování započítán.

Hlasujte zde: <https://bit.ly/ZlataJerabina2025>

Nová národopisná expozice v Muzeu dr. Aleše Hrdličky byla veřejnosti představena poprvé 15. října 2025 při příležitosti výročí 130 let od založení této instituce a přináší jedinečný pohled na život, práci a kulturu obyvatel Humpolce a jeho okolí na přelomu 19. a 20. století. Zájemci ji mohou navštívit celoročně v otevírací době muzea.

Architektonickým motivem výstavy je len – tradiční plodina regionu, která byla zdrojem obživy i základem soukenické

výroby. Právě díky ní si Humpolec vysloužil přezdívku Český Manchester. Při vstupu do úvodní části se návštěvník ocitne na vlakovém nádraží, na jehož peróně postávají cestující v dobovém oblečení a z pokladny mu podává animovaný průvodčí jízdenku. Pomyslný cestující, který vystoupil z vlaku, si podle směrových tabulí vybere, zda zahájí prohlídku směrem do vesnice, či do města. Pokud zvolí vesnici, prozkoumá nejprve interiér venkovského stavení z 19. století. Skromně zařízené světnici dominuje tkalcovský stav a kolovrat jako typické zdroje obživy chudého obyvatelstva. Celou expozici se vine stonek lnu s jednotlivými lístky, které slouží jako pódia pro prezentaci modelů venkovských staveb a kostelů. Po obvodu jsou v téže podobě velká pódia s velkoformátovými fotografiemi v pozadí, které navozují atmosféru daného tématu – předměty denní potřeby, zemědělské nářadí, kroje, hudební nástroje. Ve střední části jsou vystaveny potřeby

pro lnářskou a soukenickou výrobu, o nichž také pojednává zde promítaný animovaný film. Stonek pokračuje dále do prostoru věnovanému životu ve městě, ukázkám spolkového života a historii hradu Orlíku. Konečnou část tvoří instalace měšťanského pokoje zařízeného ve stylu biedermeier.

Součástí expozice je i malý promítací sál se zmiňovaným animovaným filmem o lnářství a soukenické výrobě na Humpolecku zachycující i příběh továrníka Emericha Dítěte, který za pouhých sedm hodin dokázal zhotovit látku na lovecký oblek pro císaře Františka Josefa I., a to od stříže ovcí až po utkání. V expozici je použito moderní expoziční osvětlení, instalovány interaktivní touchscreeny s rozšiřujícími informacemi, fotografiemi a vědomostními kvízy, jednotlivé oddíly jsou podbarveny tlumenými autentickými zvuky. Pro nejmenší je na stěnách malovaná dětská linka a veškeré texty jsou v českém i anglickém jazyce. K nejcennějším exponátům patří autentický vyšívání horácký kožich ze sbírek muzea z roku 1895 a sto let staré modely hospodářských chalup z okolí Humpolce.

Národopisná expozice vznikla podle návrhu architekta Tomáše Bílka, realizovala ji firma SCENOGRAFIE, s. r. o. a financovalo ji město Humpolec s podporou Ministerstva kultury ČR. Díky dětské lince, interaktivním prvkům a cizojazyčným popiskům je přístupná dětem i zahraničním návštěvníkům a nabízí poutavou cestu do minulosti regionu.

„Nová národopisná expozice vznikala s velkou péčí a úctou k našim předkům i místním tradicím. Všichni, kdo se na ní podíleli, dělali maximum pro to, aby byla nejen krásná a zajímavá, ale i co nejvíce přínosná pro návštěvníky. Dali jsme

si záležet i na detailech – tak třeba zvuky, které v expozici uslyšíte, nejsou z běžné zvukové banky. Kolegové sami nahráli to, jak bije zvon v kostele sv. Mikuláše nebo kýhání hus od nás z Humpolce. Animovaný film o soukenictví vznikl po večerech pod rukama kolegy z muzea a závěsy v pokladně na nádraží jsme vytvořili z recyklované látky z kina, kde už neměla využití. Na expozici jsme si zkrátka dali opravdu záležet a náležitě jsme si s ní vyhráli. Pokud vás oslovila, budeme rádi za váš hlas v anketě Zlatá jeřabina – je to pro nás nejen ocenění, ale i velké povzbuzení do další práce.“

Vendula Marešová, ředitelka Městského kulturního a informačního střediska v Humpolci
foto: Jan Veleta

DIVADLO

Honzlův Humpolec

Už jedenadvacet let se na prkna divadelní scény v Humpolci vrací tradiční přehlídka amatérských divadelních souborů Honzlův Humpolec. První březnový pátek bude patřit premiéře detektivní hry Past na myši v podání Divadelního souboru Jindřicha Honzla, následně třeštský ochotnický soubor uvede komedii Nejstarší řemeslo a Divadelní spolek Gen D Dolní Břežany autorskou hru Mafiano. Letošní ročník přehlídky uzavře představení na motivy povídek sira Arthura Conana Doylea, autora krále všech detektivů Sherlocka Holmese, s názvem Skandál v Čechách (Divadelní soubor NaKop Tyjatr Jihlava). Pořídít můžete zvýhodněné abonentky i vstupenky na jednotlivá představení.

6/3; 13/3; 20/3; 27/3 2026

vždy v 19:30, divadelní scéna kina Humpolec

PŘÍMÝ PŘENOS

Zdeněk Svěrák 90

Spisovatel, herec, textař a cimrmanolog Zdeněk Svěrák oslaví 90. narozeniny a vy můžete být u toho díky přímému přenosu z Žižkovského divadla Járy Cimrmana na plátno našeho kina. Do improvizované Nealkoholické vinárny U Pavouka přijdou oslavenci pogratulovat přední osobnosti české kultury, jako jsou Daniela Kolářová, Petr Nárožný, Bolek Polívka, Karel Šíp a desítky dalších hostů. Část výtěžku ze vstupného bude věnována na podporu Centra Paraple, které pomáhá lidem po poranění míchy a jejich rodinám.

28/3 2026, 18:30, kino Humpolec

KONCERT

Jana Kirschner

První dáma slovenského popu míří do Humpolce! Jana Kirschner, která běžně vystupuje na velkých festivalech a v největších městech, dorazí tentokrát k nám – a to je událost, která se jen tak neopakuje. Čeká vás výjimečný koncert plný emocí, silných melodií a nezaměnitelného hlasu. Držitelka několika Zlatých slavíků i prestižních hudebních ocenění okouzlí publikum už od alba V cudzom meste – a naživo je ještě silnější. Přijďte si užít večer, na který se bude dlouho vzpomínat.

21/3 2026, 19:00, divadelní scéna kina Humpolec

TRADICE

Magické Velikonoce

Velikonoční koncert s uměleckým přednesem přinese kombinaci hudby a literatury o tajemstvích Velikonoc. Výrazný český herec a dabér Jan Šťastný svým jedinečným hlasem přednese vybrané básně a texty, zatímco soubor Musica divina Praga se postará o autentickou interpretaci staré hudby. Vynikající sopranistka Viktorie Kaplanová zazpívá velikonoční kantáty a písně Adama Michny z Otradovic. Na barokní housle a arciloutnu doprovodí zpěv Václav Návrat a Přemysl Vacek, kteří rovněž uvedou instrumentální skladby J. S. Bacha, G. F. Händela a dalších významných autorů.

29/3 2026, 15:30, kostel sv. Mikuláše

Hmyzí svět v knihovně

Knihovna Jiřiny Zábranové v roce 2026 realizuje celoroční projekt Hmyzí svět v knihovně, který propojuje literaturu, environmentální vzdělávání a aktivní zapojení veřejnosti. Projekt probíhá v období leden–listopad 2026 a je rozdělen do tematických bloků podle ročních období. Uskutečněn je za podpory Ministerstva kultury České republiky.

Cílem projektu je rozvíjet vztah dětí i dospělých k přírodě a zároveň podporovat čtenářství prostřednictvím tematicky zaměřených knih, besed a tvůrčích aktivit. Programy probíhají v prostorech knihovny i v přilehlém venkovním areálu, který je součástí objektu knihovny.

První akcí projektu bylo **Broučkování pro Humpoláčky**, které se uskutečnilo ve středu 28. ledna a bylo určeno nejmenším dětem ve věku od jednoho do čtyř let a jejich rodičům. Dopolední program přilákal celkem devatenáct návštěvníků. Děti si užily společné čtení, jednoduché pohybové

a poznávací úkoly, hledání barevných puntíků, krmení papírové berušky i výrobu vlastní hmyzí loutky.

V průběhu roku nabídne knihovna pestrou škálu dalších aktivit. Připraveny jsou besedy pro žáky mateřských a základních škol zaměřené na poznávání hmyzu a základů entomologie, autorská čtení a literární programy inspirované hmyzími hrdiny, poetikou přírody i environmentální tematikou. Chybět nebudou tvořivé dílny pro rodiny s dětmi, při nichž si účastníci vyzkouší výrobu dekorací, svíček z včelího vosku nebo hmyzích domečků.

Součástí projektu je také vznik knihovni zahrádky, která bude sloužit jako prostor pro venkovní vzdělávání, komunitní setkávání i praktickou ukázkou péče o rostliny. Letní měsíce doplní venkovní hmyzí stezka formou hravé vzdělávací bojovky, která děti přivede k pozorování přírody v terénu. Projekt Hmyzí svět v knihovně je určen širokému spektru návštěvníků – od nejmenších dětí přes školní kolektivy až po rodiny.

Zdeňka Komrsová, dětské oddělení knihovny

Když čtenáři relaxují tvořením

V knihovně byl v lednu zahájen nový cyklus tvořivých workshopů Když čtenáři relaxují tvořením, který vede pedagožka, tanečnice a výtvarnice Hanka Havelková. První setkání proběhlo ve středu 28. ledna a nabídlo účastníkům příjemný prostor pro odpočinek i kreativní práci.

Během úvodní lekce se přítomní seznámili s technikou výroby originálních organzových květin do vlasů. Tvoření se zúčastnili nejen dospělí, ale také děti od 8 let, které si práci s jemným materiálem vyzkoušely s velkým zaujetím.

Cyklus bude pokračovat pravidelnými setkáními vždy poslední středu v měsíci. Každá lekce nabídne jinou výtvarnou techniku – v březnu se například účastníci mohou těšit na výrobu ketlovaných šperků. Kapacita workshopů je omezená, proto je nutná předchozí rezervace míst na e-mailové adrese knihovna-deti@infohumpolec.cz.

Zdeňka Komrsová,
dětské oddělení knihovny

Březen – měsíc čtenářů

Březen v Knihovně Jiřiny Zábranové nabídne pestrý program pro děti, dospívající i dospělé čtenáře. Návštěvníci se mohou těšit na výstavu, čtenářské kluby, promítání pro děti, přednášky i tvořivé dílny.

Po celý měsíc bude v otevírací době knihovny k vidění putovní panelová **výstava o činnosti Stanice Pavlov**, která přiblíží služby stanice a například poradí, jak správně postupovat při nálezu zraněného zvířete nebo opuštěného mláděte.

V pondělí 2. března se od 16.15 hodin v dětském oddělení uskuteční **setkání čtenářského klubu Humpolečtí knihonauti**, určené dospívajícím i dospělým milovníkům fantasy literatury. Březenové setkání ponese název Playlisty ke knížkám.

Ve středu 4. března se knihovna promění v malé kino. Od 9.30 a znovu od 14 hodin proběhne **promítání krátkého filmu Ferda v mraveništi**, inspirovaného knížkami Ondřeje Sekory. Akce je určena dětem a je součástí celoročního projektu Hmyzí svět v knihovně. Tentýž den v 17.45 hodin nabídne knihovna **přednášku O historii Humpolce**, ve které se Jakub Vazač zaměří na dějiny Humpolecka od středověku po novověk. Na přednášku je nutná rezervace míst předem.

Na středu 11. března od 9 do 11 hodin je připraven dopolední prázdninový program **Prázdniny s broučky**, zaměřený na hmyzí tematiku. Děti si vyrobí „broučkovou“ záložku, vyzkouší hmyzí kvízy a zahrají si deskové hry inspirované světem hmyzu.

V pondělí 16. března od 16.30 hodin zve knihovna do čítárny na **tvořivý workshop Vyšívání ozdobičky do vlasů**, který povede pedagožka a výtvarnice Julie Pelikánová. Workshop je určen pro děti a dospívající od 10 let a je nutná rezervace předem.

Další vzdělávací program proběhne ve středu 18. března od 9 hodin. **Přednáška Je třeba se vlka bát?** nabídne dětem od 9 let zajímavý pohled na chování vlků v české krajině. Akci pořádá Stanice Pavlov ve spolupráci s knihovnou.

V pondělí 23. března se v knihovně uskuteční **Čtenářský klub pro dospělé**, tentokrát na téma kuchařky a vaření. Setkání nabídne prostor pro sdílení oblíbených knih, ukázek z literatury i inspiraci k jarnímu čtení.

Březenový program uzavře ve středu 25. března od 17.30 hodin **setkání Když čtenáři relaxují tvořením**, tentokrát s tématem ketlovaných šperků. Tvořivou hodinku povede lektorka Hanka Havelková. Na akci je nutná rezervace míst.

Závěr měsíce čtenářů pak bude patřit **tradiční akci Noc s Andersenem**, která se letos uskuteční ve spolupráci s humpoleckými skauty. Večerní a noční program nabídne dětem dobrodružství, čtení, hry i společné zážitky v netradiční atmosféře knihovny.

Zdeňka Komrsová,
Knihovna Jiřiny Zábranové

Digitální čtenářský průkaz

Knihovna Jiřiny Zábranové rozšířila své služby o moderní prvek, který usnadňuje život všem registrovaným uživatelům. Nově je k dispozici digitální čtenářský průkaz, který lze pohodlně používat přímo v mobilním telefonu.

Jde o elektronickou verzi fyzické kartičky, kterou si jednoduše vložíte do mobilu – například do aplikace Google Pay (Peněženka Google) nebo Apple Wallet. Díky této novince získáte přehled o svých aktuálních výpůjčkách, upozornění na blížící se konec registrace či dlužné poplatky – a hlavně máte průkaz vždy po ruce.

Služba je určena všem čtenářům bez ohledu na věk či technické zkušenosti. Informace o tom, jak digitální průkaz

aktivovat, získáte přímo v knihovně, kde vám rádi poradíme a pomůžeme s instalací.

Pokud jste zvyklí na klasickou kartičku, můžete ji samozřejmě využívat i nadále. Obě varianty jsou rovnocenné, takže si každý může zvolit tu, která mu lépe vyhovuje.

Ludmila Trnková,
vedoucí knihovny

Co je nového v muzeu

Letošní rok jsme v humpoleckém muzeu zahájili v budově na Dolním náměstí lednovou výstavou modelů RC letadel. Své létající modely již po šesté k výstavě propůjčili členové modelářského klubu z nedalekých Jiřic. K vidění bylo více než 50 letadel různých velikostí od historických dvouplošníků až po moderní stíhačky. Neméně zajímavé byly i ukázky dvou velkých lodí. Kdo přišel o víkendu, dozvěděl se podrobné informace o jednotlivých modelech přímo od jejich tvůrců.

Na přelomu února a března jsme využili „výstavní pauzu“ a po dlouhých letech proběhlo malování výstavního sálu, přilehlého skladu, kanceláře i šatny v půdních prostorách. Výstavy budou pokračovat od dubna, kdy se můžete těšit na tužkou kreslené portréty a akrylové obrazy Štěpánky Pinkasové, které v květnu vystřídá abstraktní olejová malba Martina Maršíka. Ve čtvrtek 24. dubna se v sále uskuteční další přednáška z cyklu Věda v muzeu, na které vystoupí archeolog Petr Duffek a tématem bude používání detektoru kovů při objevování archeologických památek.

V budově na Horním náměstí byla první letošní výstava již tradičně s přírodovědným tématem. Ve spolupráci s muzeem ji uspořádalo Občanské sdružení Zelené srdce, které bylo založeno v roce 2007 s cílem ochrany přírody a obnovy historických movitých památek. Se sdružením jsme navázali spolupráci již před deseti lety, takže letošní výstava s tématem

života vydry říční byla jubilejní. Ke zpestření prohlídky přispěla Česká zemědělská akademie v Humpolci, která nám zapůjčila více než deset druhů preparovaných exponátů zvířat, což ocenili především malí návštěvníci.

Na přírodovědné téma byla i únorová zimní muzejní vycházka, při níž jsme s průvodci Martinem Sýkorou a Petrem Moravcem vykoukali ze Zadního Vystrkova do libického lesa a dozvěděli jsme se o místním ptactvu a přikrmování zvěře. Došli jsme až k rybníku Jambor a připomněli jsme si pověst, která se k němu váže.

Začátkem března zaplnily na dva měsíce výstavní sál práce žáků výtvarného oboru Základní umělecké školy Gustava Mahlera v Humpolci, která připravila výstavu k 80. výročí svého založení.

V květnu výstavní sál obsadí velké množství žertovných vyřezávaných figurek z dílny Petra Vaněčka. Kromě nich vznikají pod jeho rukama i loutky, kulisy a perníkové formy, takže bude celý sál provoněn dřevem a barvami. Vystaveno bude cca 150 kusů různých postaviček a zvířátek.

Na 18. květen připadá Mezinárodní den muzeí a od tohoto data začínají po celé republice probíhat tzv. Muzejní noci. Ta humpolecká je letos stanovena na sobotu 23. května. V budově na Horním náměstí budou od 17 do 22 hodin zdarma přístupné stálé expozice i výstava dřevorezby s doprovodným programem.

Dagmar Kluchová,
vedoucí muzea

Branišov

V letošním roce oslaví mnoho obcí našeho regionu významné výročí. Uplyne totiž 800 let od první zmínky některých sídel v písemných pramenech. V květnu roku 1226 potvrdil papež Honorius III. listinou želivskému klášteru držení statků, které jsou zde vyjmenovány. Text je psán latinsky, ale některé názvy obcí či míst se dají i po osmi stech letech celkem jistě identifikovat. Za uplynulých 800 let se zmínky o těchto vesnicích a jejich obyvatelích objevily v psaných materiálech již několikrát a několik jednotlivých písemností je také součástí sbírky humpoleckého muzea. Dle charakteru těchto textů se můžeme zabývat komplexnější historií vsi, nebo se naopak pokusit zachytit konkrétní lidský osud. Budeme se zajímat o obce podléhající v letech 1910-1960 pod správu humpoleckého okresu.

Jednou z těchto obcí je Branišov ležící asi 10 kilometrů jihovýchodně od Humpolce směrem na Jihlavu. Ve sbírce humpoleckého muzea se zachoval rukopis učitele Antonína Justa z roku 1898 s názvem Branišov a okolí. V tomto šestnáctistránkovém dílku nejprve píše o nejstarších dějinách regionu a vypráví několik pověstí. Vlastní popis Branišova začíná větou: „V Branišově stával klášter, dvůr, pivovar, kovárna a hostinec.“ Z dnešního pohledu může být zajímavá zmínka o klášteře, po kterém dnes není ani památka. A. Just v úvodu své práce uvádí: „Zboží branišovské dle tradice náleželo Želivu. Klášter ten měl v době předhusitské zde míti plebani, kde 2-3 želivští kněží starali se o duchovní potřeby obyvatelstva.“ Plebánie (venkovská farnost spravovaná plebánem) zde skutečně existovala a poprvé je připomínána v roce 1350. Zničená byla pravděpodobně během husitských válek. „Klášter zničen Husity, když táhli od Pelhřimova k Něm. Brodu a Přibislavě. Co příčina uvádí se, že to bylo zboží želivské a jiní pravili, že prý přišli Husité osvobodit kněze, který se přidržel učení M. Jana Husa a byl proto v klášteře až po hlavu v kobce zazděn.“

Přesné umístění „klášteře“ (zřejmě si nelze představovat mohutnou stavbu například rozměrů kláštera v Želivě) z tohoto textu nepoznáme, snad stával někde v místech za bývalou farou. „Základní zdivo bylo zde do nedávna znáti, bylo ale v letech 1885–1895 rozkopáno, aby se získal stavební materiál. Při kopání v „jamách“ za farou nalezen sklepni vchod, ale i ten rozbit a do zdí založen.“ O výstavbě kostela se dozvídáme toto: „Po zboření plebánie docházeli prý sem mniši ze Želiva, později postavena v místech, kde nyní chrám sv. Václava stojí dřevěná prostraná kolna zastupující kapli, kde z prvu kněží želivští, pak curator z Ousobí služby Boží konal. ... Nynější faru, kostel a školu založil Jan Křtitel z Minettů, pán na Branišově a Větr. Jeníkově.“ Kostel byl vystavěn v letech 1749–1751.

Další zajímavou stavbou byl dvůr neboli „zámek“, jehož pozůstatky lze v obci vidět dodnes. Patrně jej dal v roce 1604 postavit tehdejší majitel branišovského statku Tobiáš Štubík jako své sídlo. A. Just k tomu podotýká: „Dvůr v Branišově skládal se ze zámku a hospodářských místností. Od dvora směrem k Humpolci stával ovčín a naproti v čís. 1 bylo obydlí ovčáckého mistra a ovčáků. Na zámku byla věž s hodinami a zvonek, kterým zvoněno na robotu, k řízení ap. Zámek byl pod jedno poschodí a krásné kamenické práce zdobily dveře, okna a krby.“ Vrchnostenskou rezidenci zůstal zdejší dvůr do první poloviny 18. století, kdy se Jan z Minetti přestěhoval na zámek ve Větrném Jeníkově. „Když zámek vyhořel, zřízeny dole byty čeledi a nahoře sýpky. Za hraběte Morice z Rummerskirchů přestavěny sýpky a kamenické ozdoby až do té doby (1865) na dveřích a krbech zachované vyváleny a co sprostý materiál do zdí zazděny.“ Později byl dvůr přestavěn na lihovar, v současnosti budovy slouží jako chlévy pro dobytek.

Další dnes zcela ztracenou stavbou je pivovar. A. Just jej lokalizuje takto: „Na cestě ode dvora k Šimanovu stojí domky č. 9, 20, 15 a 17. Na prostranství tom stával pivovar, který spojen byl se zahradou vedoucí do polí na západ, kde ještě nedávno hrbol naznačoval hraniční zeď zahradní. Při stavbě č. 9 a 20 přišlo se na staré sklepy s kantnýřem a u čísla 15 a 17 na kamenné žlábký a štoudve pivní, což ale nevědomost zničila.“

Branišov na výřezu ze stabilního katastru z r. 1838

K významnějším dochovaným budovám v obci lze zařadit v současnosti již bývalou faru z let 1768–1770 a taktéž bývalou školu z roku 1820, jejíž provoz byl ukončen v roce 1962. Fara i škola zde byly zřízeny již dříve. „Než fara vystavena, fara byla v nynějším hostinci a souvisela se školou (která fungovala od roku 1747). Dosud říkají zadní světnici hostince č. 3 v „čeldníku“ a při přestavbě byla na zdi odkryta malba domácí kaple. Škola byla původně jednotřídni

a budova dřevěná. Přiškoleny byly obce: Branišov, Oustí, Krasoňov, Kalhov, Zbinohy, Větr. Jeníkov s Velšovy, Šimanov, Zbily s Maršovem, Dušejov, Boršov, Dudín s Bukovou. Tak rozsáhlá byla i farnost.“

Z výše popsaných zachovalých staveb tak dnes svému původnímu účelu slouží pouze kostel sv. Václava.

Vojtěch Novák,
Muzeum dr. Aleše Hrdličky v Humpolci

škola v Branišově asi na přelomu 19. a 20. století

František Skorkovský: Studentský vůdce popravený nacisty

V našem městě najdeme mnoho míst, která připomínají důležité příběhy a osudy lidí v období Protektorátu Čechy a Morava a během druhé světové války. Jsou to často příběhy ponuré, tragické i hrdinské. Jedním z méně známých je příběh představitele studentských a mládežnických organizací Františka Skorkovského (1. 10. 1909 Terst – 17. 11. 1939 Praha).

Ačkoliv se František, nebo chcete-li Francesco, narodil v Itálii, pocházel ze starého humpoleckého soukenického rodu. Františkův prapraděda František Skorkovský pocházel z humpolecké Hadiny čp. 387. Narodil se 8. 11. 1777 do rodiny Prokopa Skorkovského, jehož synové Tomáš a Kristián na počátku 19. století vlastní usedlosti čp. 386 a 387. Oba jsou také jmenováni jako členové soukenického cechu (1813, 1820). Jejich bratr František se roku 1799 oženil s Rozálií Hrejsovou, 26. 2. 1811 se jim narodil syn Josef. S tím se setkáme v humpoleckých matrikách k roku 1838, kdy se oženil s Barborou Skorkovskou. Jejich rodina je spjata s domem čp. 143. Zde se také narodil 9. 12. 1845 dvojčata František a Josef. František pokračuje v tradici rodinného řemesla a stává se soukenickým

mistrem. Bere si za manželku Johanu Mathildu Emu Molnárovou. Jeho dny se naplní 1. 8. 1896, v 51 letech. Tyto údaje si rovněž můžeme přečíst na náhrobku Skorkovských, navštívíme-li humpolecký hřbitov (A III, 7b). Součástí náhrobku je i kenotaf (symbolický náhrobek pro ty, kteří byli pohřbeni jinde, nebo jsou jejich ostatky neznámé) jejich vnuka Františka Skorkovského.

Otec Františka se narodil sice v Humpolci 9. 2. 1874, ale v soukenické tradici nepokračoval. V rámci tehdejšího rakousko-uherského státu se dokonce přemístil až do italského Terstu, kde se stal ředitelem filiálky Živnobanky. Zde se jeho stejnojmenný syn 1. 10. 1909 narodil. Jeho matkou byla Italka Anna, roz. Bohin(cová). Ještě mu do rodiny přibyli dva sourozenci Jaromír a Věra.

Z jeho italského působení víme, že se zapojil do skautské organizace. Jeho otec byl horlivým sportovcem a sokolem, ten ovšem v Itálii nebyl, proto se mladý František zapojil do skautského hnutí. A působil v něm ilegálně dál i po tom, co bylo roku 1927 zakázáno tamním fašistickým režimem. Z této doby také pochází fotografie jeho skupiny v Terstu (1928). Ve stejném roce se rodina přestěhovala do Brna, kde Františkův otec působil jako ředitel banky a mladý František pokračoval ve svém vzdělání. Pokračoval i v zapojení do dalších organizací. Stal se členem Sokola Brno I. a jako cvičenec se zúčastnil X. sletu v červenci 1938 v Praze. Tou dobou již měl vystudována práva na Masarykově univerzitě, kde získal doktorát již v listopadu 1937.

Během svých studií se aktivně zapojil do studentských organizací a od začátku 30. let 20. století zastával různé organizační funkce, které ho postupně stavěly do čela studentského hnutí. Jak se můžeme dočíst v Encyklopedii dějin Brna: „Jeho vynikající znalosti němčiny, italštiny, francouzštiny, angličtiny, slovinštiny a srbochorvatštiny jej předurčily k zastupování

zájmů československých studentů na kongresech v cizině (místopředseda Mezinárodního svazu studentstva - CIE).“

To se již dostáváme k ponurým kapitolám našich dějin: Mnichovská konference 29.-30. 9. 1938, Česko-Slovenská republika, vídeňská arbitráž 2. 11. 1938, odtržení Slovenského státu 14. 3. 1939, vyhlášení Protektorátu Čechy a Morava 16. 3. 1939. Snahu vzepřít se tomuto diktátu ukazovalo obyvatelstvo země při některých veřejných akcích. Například převezením ostatků básníka K. H. Máchy z Litoměřic do Prahy. Slavnostní pohřeb na vyšehradském hřbitově 7. 5. 1939 se stal národní manifestací. Obdobnou manifestací se měl stát symbolicky i 28. říjen. Tehdy došlo ke střelbě pořádkových jednotek do davu. Smrtelně zraněn zde byl student medicíny Jan Opletal a dělník Václav Sedláček. Pohřeb Jana Opletala 15. 11. 1939 se měl stát dalším symbolem odporu české veřejnosti.

Role Františka Skorkovského při organizaci pohřbu Opletala byla významná – zapojil se do příprav a koordinace studentských skupin, které se podílely na pietním aktu. To jej spolu s dalšími činovníky vystavilo německému dohledání a postihu. V noci z 16. na 17. listopadu 1939 reagovalo nacistické gestapo na rostoucí protesty rozsáhlou akcí proti českým studentům. Vysoké školy v celém protektorátu byly uzavřeny, vysokoškolské koleje obsazeny a množství studentů zatčeno. Více než 1.200 studentů bylo násilím deportováno do koncentračního tábora Sachsenhausen-Oranienburg, kde čelili tvrdým podmínkám a mnozí z nich zemřeli.

Ráno 17. listopadu 1939 bylo v ruzyňských kasárnách bez soudu a bez formálního procesu popraveno devět

studentských vůdců jako demonstrace síly a zastrašení – mezi nimi také František Skorkovský. Tato akce byla součástí tzv. *Sonderaktion Prag* – mimořádného represivního zásahu nacistů proti českým studentským a akademickým kruhům. Ostatky popravených studentů nezůstaly pochovány v důstojných hrobech.

Kvůli charakteru poprav a přísným zákazům obřadů ze strany gestapa byla těla většinou zajištěna státními orgány okupantů. Jejich dnešní uložení je nejasné. Existuje možnost, že ostatky devíti studentských vůdců byly převezeny do krematoria v Liberci, tedy tehdy mimo protektorát. Jisté uložení ale neznáme. Proto jsou umísťovány tyto kenotafy.

V Humpolci není jediná památka na osudy Františka Skorkovského. V Praze najdeme památník studentským vůdcům v místech ruzyňského popraviště. V Brně-Židenicích po něm pojmenovali ulici, najdeme tu pamětní desku (ulice, sokolovna, právnická fakulta) i kenotaf na místním hřbitově u náhrobku jeho otce († 27. 2. 1957) a matky († 9. 4. 1965). V neposlední řadě 17. 9. 2014 položil Gunter Demnig, autor projektu „kameny zmizelých“, právě jeden ze svých Stolpersteinů v ulici Běhounská 1/01 v Brně, kde František Skorkovský žil.

Připomeňme, že události z listopadu 1939 měly také širší kulturní a mezinárodní dopad. Právě 17. listopad byl na londýnské studentské konferenci v roce 1941 vyhlášen jako Mezinárodní den studentstva, připomínající oběti studentského hnutí proti totalitě a odporu vůči potlačování svobod. Je to jediný mezinárodní den, který má české kořeny. Původní události roku 1939 ale často překrývá 17. listopad 1989, kdy demonstrace studentů spojujeme se začátkem sametové revoluce. V samotné České republice (a donedávna i na Slovensku) je tento den státním svátkem, Dnem boje za svobodu a demokracii a Mezinárodním dnem studentstva.

Zdeněk Škrabánek

Výročí narození: Jiří Rychetský

Dne 12. dubna 2026 by se dožil stého výročí narození jiřícký rodák Jiří Rychetský. Velká část obyvatel Humpolce si ho pamatuje jako ředitele Základní školy Humpolec, Hálkova. Do ní vstoupil už v roce 1932 jako žák 1. třídy a vrátil se tam v roce 1957, kdy ho školský úřad jmenoval ředitelem. Školu vedl 30 let až do roku 1987, když odešel v 61 letech do důchodu.

Zasloužil se o její modernizaci a všestranný rozvoj. Byla přistavěna budova pro 1. stupeň, budova školní jídelny a zmodernizovány odborné učebny. Na konci ředitelského období Jiřího Rychetského patřila tato škola mezi největší v kraji. Za dlouholetou práci ve školství a u příležitosti životního jubilea obdržel 28. března 2011 Medaili Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy 1. stupně za vynikající pedagogickou činnost.

Nebyl zdaleka jen vynikající pedagog. Výrazně zasahoval i do kulturně-historického života na Humpolecku. Jeho láska k rodnému kraji byla nesmírná. Byly to stovky drobných prací, které nám odkrývaly historii kraje a osudy významných osobností. Z jeho iniciativy se například v roce 1969 v Humpolci konaly oslavy humpoleckého rodáka dr. Aleše Hrdličky, antropologa světového významu. Součástí oslav bylo udělování Hrdličkovy pamětní medaile významným vědcům z celého světa.

Později se k Aleši Hrdličkovi opět vrátil a s přítelem Františkem Brzonným vydal knížku *Chlapec s arnykou*. Podílel se také jako autor na slovníku *500 let humpoleckého soukenictví*. Další sborník, na kterém se autorsky podílel, nese název *Kulturní stopou Humpolecka*.

Pak již přišla pozornost na největší celoživotní lásku Jiřího Rychetského, a tou byl světově uznávaný hudební skladatel Gustav Mahler, který se narodil v roce 1860 v nedalekých Kalištích. Právě na Mahlerovi se vypracoval na světově uznávaného odborníka jeho života. Na konci 50. let 20. století se Jiří Rychetský vypravil do mnoha archivů. Byl u nás

první, kdo vyhledal dokumenty pojící se k Mahlerovu mládí. Nikdo před ním to tak důkladně neudělal. Bez jeho desítky let trvající badatelské práce bychom dnes o Mahlerově mládí věděli jen několik základních údajů. Uveřejnil podrobnosti o sepětí Gustava Mahlera s rodnými Kališťemi, identifikoval kořeny rodu Mahlerů ve vsi Chmelná pod Bláníkem, Jihlavě, Mariánských Lázních, Chebu, Hodoníně a vypátral fotografie Mahlerových prarodičů z matčiny strany.

Výsledky svého snažení publikoval v českém, rakouském či anglickém odborném tisku. Významně spolupracoval na pětijazyčném atlasu *Po stopách Gustava Mahlera v Čechách a na Moravě*, zúčastnil se natáčení filmu *Kázání rybám* (režie Pavel Kačírek, 1994) a spolupracoval s Českým rozhlasem. Jak rostlo uznání jeho prací, rostla i popularita Gustava Mahlera v Čechách. Do té doby byl Gustav Mahler daleko více uznáván v zahraničí než u nás doma. V roce 1960 spoluinicioval oslavu 100. výročí narození Gustava Mahlera v Kalištích a v Jihlavě (odhalení pamětní desky). V humpoleckém muzeu z jeho podnětu a dle jeho scénáře vznikla výstavní síň na paměť Gustava Mahlera. Další expozice pak byla vytvořena v Jihlavě.

Za své zásluhy obdržel v roce 2003 Cenu města Jihlavy za celoživotní badatelskou činnost a významný přínos mahlerovské tradici. Doslova na konci života v únoru 2012 byl rakouskou Internationale Gustav Mahler Gesellschaft vyznamenán zlatou medailí nesoucí skladatelovo jméno. Zařadil se tak do krásné společnosti, k níž mimo jiné patří například dirigenti Rafael Kubelík, Václav Neumann či Leonard Bernstein. A nesmíme zapomenout ani na to, že ochotně a rád provázel po Mahlerově rodném kraji četné naše i zahraniční návštěvníky, kteří chtěli poznat památky související s tímto skladatelem.

To byl Jiří Rychetský.

Helena Havlová, roz. Rychetská, s manželem

Opatrně jsem otevřela dveře a...

... nahlédla do místnosti. Byla tmavá a chladná tak jako všechny prostory tohoto domu, ve kterém jsem už dlouhé měsíce uvězněná. Mám pocit, že začínám šílet.

Pomalů jsem se rozkoukala, byla to poměrně malá místnost s dvěma okny, která však byla zakrytá. Nábytek pokrývala tlustá vrstva prachu, pravděpodobně sem nikdo nevkročil už několik měsíců, možná let. Čas se tu úplně zastavil, hodiny na zdi určitě přestaly fungovat přesně v okamžiku katastrofy. Ukazovaly čtyři hodiny a čtyři minuty ráno.

Když mě sem rodiče poprvé zavřeli, můj jediný cíl představoval přežití. Přežít do té doby, než všechna monstra z povrchu zmizí a oni si pro mě opět přijdou. Od té doby jsem o nich neslyšela. Mám strach o jejich životy.

Najednou se můj pohled přesunul na jakýsi hrbol u jedné ze zdí. Udělala jsem pár kroků vpřed a zhržila se. Leželo přede mnou tělo malé dívky. Odhadla bych jí pravděpodobně sedm let. Rychle jsem si k ní klekla a začala zkoumat, zda dýchá. Podařilo se mi nahmatat puls, slabý, ale přece jen nějaký.

Byla studená, přímo ledová. Doběhla jsem do svého pokoje a přinesla deku, kterou jsem jí přikryla. „Haló, vzbud’ se!“ lehce jsem s ní zatřásla, ale dívka nereagovala. Musela tu být dlouho. Zkusila jsem ji opět vzbudit, ale mé naděje pomalu klesaly až do té doby, než otevřela oči. Lekla se, lekla se mě, celého prostředí a pravděpodobně toho, že není sama. „Co se děje? Kdo jsi?“ zeptala se. Její hlas byl nervózní a zároveň se ode mě odtáhla. Bála se.

„Neboj, neublížím ti,“ má snaha o uklidnění moc nevyšla, dívka se zvedla a doběhla k oknu, malou škvírkou vyhlédla ven.

„Přivezli mě sem rodiče, abych tu byla v bezpečí,“ prozradila jsem, zatímco dívka pobíhala po místnosti.

„V bezpečí? Co by ti hrozilo?“ arogantně se zasmála s pohledem upřeným přímo na mě.

„Co, co tím myslíš? Venku jsou přece ta monstra a ... a spoustu dalších“ přerušila mě: „Blbost, jenom tě chtějí prodat na orgány,“ opět vyhlédla z okna, „tak jako mě,“ dodala.

Zůstala jsem na ni zírat. Žádná monstra neexistovala? Tohle vše je pouze výmysl? Rodiče by mi tohle nikdy neudělali! Ano, neměli jsme skvělé vztahy a peněz nazbyt, ale toto nebylo možné.

„Ne, to je naprostý nesmysl. Jak se odsud dostaneme?“ obořila jsem se na ni. Štvala mě už jen tím, že ani věkově mi nebyla blízká. Udělala jsem se ze sebe tu „hlavní“. Přemístila se o pár kroků ke mně, už nevypadala tak zranitelně a křehce, jako když spala.

„Tak poslouchej, ty jedna náno, nemáš na vybranou,“ ani jsem si nevšimla, jak rychle se ocitla tak blízko mě, položila své ruce na mé tělo a zatřásla se mnou tak, jako já jí před pouhou chvilí. „Není úniku,“ začala křičet, oči měla úplně červené, obličej také. Její vztek jsem cítila až v kostech.

A pak to přišlo. Probrala jsem se. Opravdu se mnou někdo třásl, ale tou osobou nebyl nikdo jiný než moje matka. „Any! Any, no tak, prober se!“ ovládl ji strach a nervozita. Když viděla, jak se rozkoukávám po podkroví, ulevilo se jí. „Jsi v pohodě?“ zeptala se. Já dvakrát přikývla, nepřítomně, zmateně. Před sebou na zdi jsem zahlédla ty stejné hodiny jako v oné místnosti. Tohle byl čtvrtý trans. Hodiny čtyřikrát odbily a já se nadechla. Co mě zachránilo tentokrát? Neměla jsem tušení, ale přesně tato otázka mi zůstala v hlavě ještě dlouho.

Anežka Fikarová

Anežka Fikarová (17) žije v Herálci a je studentkou oboru Obchodník – specialista na cestovní ruch na Střední škole informatiky a cestovního ruchu SČMŠD v Humpolci. S touto slohovou prací uspěla ve školním kole olympiády z českého jazyka. Ráda čte, tvoří příběhy a láká ji novinařina.

Když jaro probouzí naše smysly

Milí badatelé, už je to konečně tady! Jaro k nám přichází. V zemi už život procitá, stromy a keře začínají uvolňovat svou sílu z kořenů, mnozí živočichové procitají ze spánku a na světě začíná být opět veseleji.

Dle tradice se k nám od Hromnic (2. února) pomalu ale jistě začíná vkrádat to kouzelné období. A jestlipak i vy na sobě pozorujete nějaké změny? Máte více síly? Máte častěji úsměv na rtech? Nebo vás to častěji táhne na procházky do přírody? Jaro.

I my si můžeme vyzkoušet, kterak jaro probudilo našich pět smyslů. A kterak to příroda hezky vymyslela, že je vlastně máme.

Hmat: Abychom se jednoduše mohli přesvědčit, jak není snadné řídit se pouze svým hmatem, zvolíme jednoduchý pokus. Do lavůrku nasbíráme rozličné přírodniny (bramboru, šišku, kamínek, list, kaštan, vlašský oříšek...). Můžeme přidat i pár lumpačinek jako malé autíčko, skleněnou kuličku a podobně. Lavůrek i s předměty přikryjeme šátkem či utěrkou a necháme své spolubadatele zanořit ruku do lavůrku. Jejich úkolem je zvolit si rukou předmět, hmatem jej prozkoumat, říct, co si myslíme, že držíme v ruce, a teprve poté jej vyndat z pod šátku a kouknout se, zda-li jsme se trefili. Řízení pouze hmatem. Není to snadné, že? Hmat se dá poměrně snadno ošálit.

Sluch: Do námi nasbíraných prázdných krabiček od sirek vypeeme různé přírodniny. Do jedné krabičky kupříkladu šetk, do druhé čočku, do třetí fazole, zajímavě zní i strouhaný kokos či písek. Úkolem našich spolubadatelů je přiložit si krabičku k uchu, zachrastit s ní a zkusit poznat, copak je to uvnitř. (Pro kontrolu ji otevíráme opatrně, abychom obsah nevysypali. K tomu nám může pomoci, že zvolíme označení či obrázek na vrchní straně krabičky, který musí být při otevírání krabičky vždy daným obrázkem vzhůru.) Není těžké sluch ošálit, že? Zejména, když nemůžeme zapojit i zrak, čich.

Čich: Nasbíráme si několik prázdných lahviček. Přelepíme je po obvodu papírem, lepicí tapetou či barevnou neprůhlednou páskou a lahvičky naplníme různým obsahem. Do jedné lahvičky

třeba namačkáme šťávu z citronu, do druhé vsypeme namletou zrnkovou kávu, do třetí vpravíme mletý kmín, do čtvrté vanilkový cukr, zkrátka popustíme uzdu své fantazii. A naši spolubadatelé budou mít za úkol se zavřenýma očima přičichnout a zkusit poznat, co že jste to do ampulek vpravili. A proč jsou ampulky oblepené, když máme při čichání zavřené oči? Schválně si to zkuste. Jak velké bylo při čichání vaše nutkání otevřít oči a podívat se?

Chut: Obelstít naše chuťové pohárky, když máme ucpaný nos, není vůbec nic těžkého, že? Schválně zkuste svým spolubadatelům nechat se zavřenýma očima ochutnat lžičku octu. To byste nevěřili, co vše jim může tato chuť připomínat, když si ji nemají k čemu přiřadit vizuálně.

Zrak: Zrak je pro nás velice důležitým nositelem informací. Vzpomeňte si, kolikrát jste měli nutkání otevřít oči při ochutnávání a čichání, jak byste se nejraději podívali pod utěrkou. I zrak však můžeme oklamat. Třebas stereogramy. To jsou dvourozměrné ploché obrázky, na které když se správně zadíváte, zažijete optickou iluzi. Budete mít pocit, že vidíte obrázek prostorově.

K čemu můžeme společně dojít závěrem?

Když vnímáme svět kolem sebe jen jedním ze smyslů, je to tuze náročné spoléhání. Když však zapojíme všechny své smysly zároveň a díky nim zkoumáme svět, hned je vše jasnější a snazší, že? Příroda to zkrátka dobře vymyslela. A teď k nám navíc přichází jaro. Přeji vám příjemné probouzení smyslů.

Hana Havelková

Volání přírody

Jaro je ideální čas na to vyrazit do přírody, zpomalit tempo, nasát vůni a zklidnit smysly pohledem na pestrou paletu probouzejících se barev. Blahodárné účinky na mysl navíc vůbec není od věci spojit s protažením těla, neboť jak známo, tak chůze je nejpřirozenější pohyb. Když k tomu navíc přidáte historii, dobré jídlo a třeba i svezení se vlakem, bezesporu strávíte příjemný jarní den.

Náš tip na výlet začíná na humpoleckém vlakovém nádraží a vede přes Kamenici u Humpolce, lesní stezky, rybníky a končí opět v Humpolci. Trasa nabízí příjemný rytmus: vlak – oběd – muzeum – les – rybník – návrat. Ideální pro jarní aktivní relax, klidně i s malými dětmi, protože trasa není náročná – zvládne ji i začátečník.

Zkuste si naplánovat odjezd z Humpolce v 11.15 hodin. Do Kamenice tak dorazíte v obvyklý čas otevření tamní restaurace, kde si můžete dopřát **občerstvení** (aktuální otevírací dobu je dobré ale předem ověřit na sociálních sítích, kde Restaurace na venkově zveřejňuje více informací).

Jen pár minut od restaurace stojí **železniční muzeum**. Jde o malou soukromou sbírku, která určitě zaujme každého, kdo má rád železniční historii a techniku. V expozici najdete především historická návestidla, značky a artefakty, které ilustrují život kolem železnice před desítkami let. Návštěva je možná kdykoliv v době přítomnosti majitele, což je od dubna do října zpravidla každý víkend v sobotu odpoledne a v neděli dopoledne. V době letních prázdnin i častěji. Přesto

doporučujeme předem zavolat na telefonní číslo uvedené na webových stránkách <https://romanmach.webnode.cz/>.

Z muzea vede klidná lesní stezka, kde se můžete kochat jarní přírodou. Po chvíli se objeví **westernové městečko Stonetown** – stylizovaná kulisa Divokého západu. Hlavní sezonu zahajuje s červnem, kdy má otevřeno o víkendech a nabízí tematický program pro jednotlivce, rodiny i skupiny. Pořádá také speciální akce, kterými obohacuje standardní aktivity. Opět doporučujeme podívat se předem na webové stránky www.stonetown.cz a zjistit si více informací.

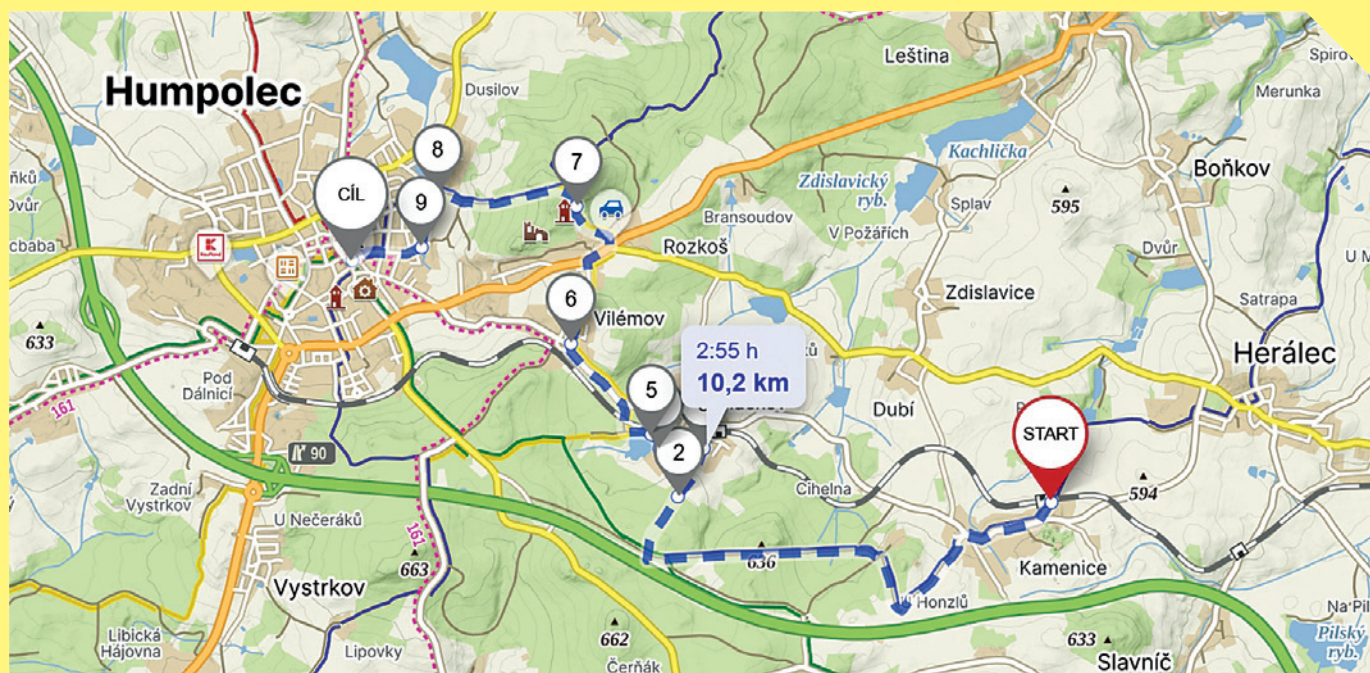
Od westernového městečka pokračujte lesní cestou až do **Plačkova**, kde leží rybník Pařezáč. Nenápadné, klidné místo ideální k odpočinku. Na jaře voda odráží světlo, běhy voní po mokré zemi a je slyšet ptačí zpět. Můžete tu na chvíli posedět nebo dát svačinu. Ti otužilejší mohou zkusit teplotu vody. Součástí areálu je i dětské hřiště.

Z Plačkova pak **lesními stezkami** pokračujte přes Vilémov a Rozkoš. Tento úsek je nejtišší a zároveň nejdelší. Stromy nad hlavou tvoří zelený baldachýn, světlo se láme mezi větvemi a chůze získává rytmus sama o sobě. Užijte si procházku, ticho a pocit, že nikam nespěcháte.

Až se ocitnete na Rozkoši, můžete si procházku ještě prodloužit **přes zříceninu hradu Orlík**.

Trasa je dlouhá zhruba deset kilometrů a čistého času by vám zabrala necelé tři hodiny. Ale jak už bylo napsáno, není kam spěchat. Užijte si jak turistiku, tak i poznání, zábavu, chvíle klidu a jarní přírodu.

Aneta Slavíková

Zdroj: mapy.cz

S osmisměrkou od Vysočina West na výlet

Herní aktivitu do tohoto čísla Zálesí připravila organizace destinačního managementu Vysočina West, která sdružuje města, obce, spolky a podnikatelské subjekty v oblasti cestovního ruchu na Havlíčkovsku a Pelhřimovsku. Organizace se od roku 2021 zaměřuje na propagaci památek, přírody, pěší turistiky a cykloturistiky v regionu měst Havlíčkův Brod, Pelhřimov, Humpolec, Chotěboř, Světlá nad Sázavou, Ledeč nad Sázavou, Pacov, Kamenice nad Lipou a Žiřovnice. Právě do Žiřovnice bude moct zavítat výherce

soutěžní osmisměrky, získá totiž rodinnou vstupenku do zámeckého areálu Žiřovnice zahrnující prohlídku zámku, špýcharu a pivovaru pro 2 dospělé a max. 3 děti. Tajenku, která vám vyjde v osmisměrce po vyhledání všech uvedených slov, zašlete s uvedením předmětu Hrajeme si – jaro na e-mail mekis@infohumpolec.cz, nebo ji doručte osobně s uvedením vašeho jména a kontaktních údajů (e-mail nebo telefon) do infocentra, a to do 30. dubna 2026. Jméno výherce zveřejníme v letním vydání Zálesí.

Motto od Oprah Winfreyové:

„Největší dobrodružství, jaké kdy můžete podniknout, je.... (dokončení v osmisměrce)“

Ž	Y	K	S	T	E	Z	K	A	V	O	K	Í	Ř	P	E	V	H
Ž	T	E	K	T	R	A	L	G	O	F	H	O	O	K	L	U	E
I	I	R	Á	Í	R	A	K	A	M	A	H	U	J	E	M	L	T
R	Z	T	L	Ž	K	O	I	Í	B	Z	T	E	T	P	Í	V	O
O	O	S	A	E	E	C	M	R	N	N	V	S	O	C	H	Y	E
V	I	E	Ř	L	Ť	G	Y	V	Í	Š	O	L	T	Á	Ř	C	D
N	R	W	P	Š	A	Í	Y	K	T	K	E	Š	A	H	I	A	O
I	U	A	O	L	M	S	J	S	L	C	V	M	Ý	Č	V	K	U
C	K	H	E	E	O	I	V	Ý	L	O	V	Y	E	A	L	L	B
E	Í	R	Z	Č	Ř	I	K	Á	M	E	N	Ř	Z	Ř	E	A	R
Č	I	D	I	I	L	Y	D	A	R	H	R	Á	Z	D	K	P	A
E	O	N	C	E	C	O	K	R	U	H	S	H	E	Í	V	Í	V
P	A	E	Ž	S	C	E	V	O	N	O	R	Č	L	O	T	P	A
D	Ř	E	V	O	M	I	Ř	H	L	E	P	R	C	A	V	Á	K
M	U	I	R	Á	K	Í	N	I	L	H	O	A	P	A	R	K	Y
E	C	I	Z	O	P	X	E	O	N	T	P	M	U	E	Z	U	M
D	Ř	O	B	Ě	T	O	H	C	É	Ů	P	A	V	L	O	V	!
Y	R	A	V	O	V	I	P	L	A	N	E	T	Á	R	I	U	M

Autor: Informační centrum Chotěboř

CÍLE	KÁVA	RONOVEC
CYKLO	KOSTEL	ŘEČICE
ČÍHOŠT	KŘEMEŠNÍK	ŘEKA
DOUBRAVA	KURIOZITY	SÁZAVA
DŘEVO	LEDEČ	SKÁLA
EXPOZICE	LÉTO	SOCHY
FOGLAR	MEDY	STEZKA
GALERIE	MUZEUM	STROM
HABRY	OKRUH	ŠVEJK
HAMAKA	OLTÁŘ	TREK
HAŠEK	ORLÍK	TVRZ
HLINÍKÁRIUM	PACOV	VEPŘÍKOV
HOLE	PARKY	VLEK
HRADY	PAVLOV	VÝLOVY
HRÁZ	PELHŘIMOV	VYSOČINA
HUMPOLEC	PÍPALKÁ	WEST
CHOTĚBOŘ	PIVOVARY	ZÁMEK
JÍŘICE	PLANETÁRIUM	ZHOŘ
KÁMEN	PODZEMÍ	ŽELIV
KAPLE	POUTNÍK	ŽIROVNICE

Výherci minulého kvízu: **Jaroslav Krejčí, Zuzana Smejkalová a Bohuslava Duchanová**

Výherci obdrží balíčky výrobků z dílen organizace Medou a poukaz na nákup v Obchůdku pro radost.

Blahopřejeme!

Humpolec

Jan Šťastný

umělecký přednes

Musica divina Praga

Viktorie Kaplanová

soprán

Václav Návrat

barokní housle

Přemysl Vacek

arciloutna

neděle

29/3 2026

15:30

Magické Velikonoce

**koncert velikonoční hudby a písní s uměleckým přednesem
básní a textů o Velikonocích**

vstupné: 150 Kč v předprodeji
online www.smsticket.cz
nebo na infocentru
200 Kč na místě

**kostel sv. Mikuláše
Horní náměstí**

**A nyní otočte
a zalistujte
Radničními
listy**

